

2021-03-23

REMISSVAR
M2020/02032Miljödepartementet
111 52 STOCKHOLM
m.remissvar@regeringskansliet.se

Regeringens utredning ”Tillgängliga stränder *Ett mer differentierat strandskydd*” (SOU 2020:78)

SmåKom är ett nationellt nätverk för små kommuner, vi har för närvarande 67 medlemmar, vilka består av de till befolkningen mindre, men till ytan större kommunerna i Sverige.

Övergripande synpunkter

Det är få frågor som engagerar SmåKoms medlemmar lika mycket som strandskyddet. Förväntningarna var höga när regeringen fastställde direktiven för en utredning som "*medför att strandskyddet görs om i grunden*". När utredningen presenterade sina förslag i december 2020 kunde vi dock konstatera att förslagen i betänkandet inte innebär någon förändring av strandskyddet i grunden. För att en reell förändring av strandskyddet ska komma till stånd, behövs ett större grepp där det nuvarande systemet analyseras noggrant, ifrågasätts och omarbetas.

Det ligger helt i våra kommuners intresse att genom väl avvägda beslut balansera både byggande, friluftsliv, allemansrättslig tillgång till stränder och bevarande av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Ett väl fungerande strandskyddssystem skulle behöva genomsyras av tilltro till denna förmåga. Vi anser att förslagen i betänkandet tyvärr inte visar på den tilltron.

SmåKom anser det nödvändigt med ett förtydligande av Länsstyrelsernas ansvar för att göra bedömningar ur ett sammanvägt statligt perspektiv, där utvecklingsfrågor ses som en helhet i samverkan med skydd av djur- och växtliv. Det förtydligandet uppfattar vi saknas i betänkandet.

SmåKom vill vara tydliga med att ett enklare strandskyddssystem, med tydligt lokalpolitiskt ansvar och tillit till den kommunala beslutsnivån, inte på något vis skulle utgöra något hot mot ett väl fungerande strandskydd. Den kommunala beslutsnivån har mycket god förmåga att bedöma vad som bäst bidrar till en positiv utveckling för kommunen och de som bor och vistas där, dessutom med beaktande av naturintressen.

SmåKom ställer sig bakom följande förslag i utredningen:

- att strandskydd inte ska gälla vid anlagda vatten som tillkommit efter 1975.
- att strandskydd inte ska gälla vid insjöar med en vattenyta som uppgår till 1 hektar eller mindre eller vattendrag som är 2 meter eller smalare.
- att skapa bättre transparens och tillgänglighet av strandskyddets omfattning genom att utveckla ett lättillgängligt digitalt kartverktyg.
- att LIS-områdena avskaffas och kommuner i stället ges möjlighet att peka ut landsbygdsområden utan någon begränsning i yta.
- att kommunen ges två olika alternativ att hantera strandskyddet. Dels upphävt strandskydd i utpekade landsbygdsområden och/eller att redovisa landsbygdsområden i kommunens översiktsplan.
- att begränsningen när det gäller att placera enstaka bostadshus i strandnära lägen tas bort.
- att förstärka strandskyddet i vissa områden där det idag råder hög exploateringsgrad och där efterfrågan på mark för bebyggelse är stor.
- en modernisering av strandskyddet genom anpassning till de nya förutsättningar som ett förändrat klimat innebär.

SmåKom är kritiska till följande delar i utredningen:

- Länsstyrelsens fortsatt dominerande roll i besluten om strandskydd.
- en låg tilltro till kommunernas förmåga och kompetens att fatta beslut om strandskyddet i den egna kommunen.
- att det nuvarande utvidgade strandskyddet förblir oförändrat.
- föreslagna begränsningar gällande vilka områden som bör ingå i ett landsbygdsområde.

Nedan förtydligar vi våra tankar kring de delar i utredningen som vi är kritiska till.

Länsstyrelsens fortsatt dominerande roll i besluten om strandskydd

Merparten av SmåKom's medlemmar påtalar att ett av de stora problemen med dagens strandskydd är att flera av Länsstyrelserna i landet tolkar reglerna olika inom i princip liknande strandskyddsärenden, ibland till och med inom det egna länet. Detta skapar en oförutsägbarhet och ovisshet som är negativ för kommunerna i deras planeringsarbete.

Vi hör också berättas om Länsstyrelser som "kör över" kommunerna genom att upphäva det kommunala beslutet om dispens med hänvisning till föråldrade kartor, utan att ha en uppfattning om de lokala förhållandena på platsen som avses. När detta vid några tillfällen har påtalats upplevs bemötandet från länsstyrelserna som nonchalant och utan intresse till vidare dialog, vilket ofta skapar frustration hos kommunerna.

Om Länsstyrelsen fortsatt kommer att vara den beslutande myndigheten när det gäller strandskyddsreglerna är vår förhoppning att de får god förståelse för och samverkar med kommunerna utifrån de författningsändringar som föreslås för att underlätta strandnära bebyggelse i landsbygdsområden.

En låg tilltro till kommunernas förmåga och kompetens att fatta beslut om strandskyddet i den egna kommunen

På flera ställen i utredningen hänvisas det till direktivet om ett ökat lokalt inflytande över strandskyddet. I viss mån kommer detta att uppfyllas av möjligheten att peka ut landsbygdsområden, men Länsstyrelsen kommer fortsatt att vara den myndighet som tar de slutgiltiga besluten. SmåKom upplever en viss skepsis till i vilken grad kommunerna i slutändan kommer att kunna påverka strandskyddet i den egna kommunen.

Utredningen skriver å ena sidan att kommunerna har störst kunskap om de lokala förhållandena och att det lokala inflytandet ska öka men å andra sidan att det inte finns ett tillräckligt brett stöd för att kommunerna skulle få ansvaret att upphäva strandskyddet i kommunerna.

Vår fundering är; ”brett stöd” ifrån vem/vilka?

Att det nuvarande utvidgade strandskyddet förblir oförändrat

I utredningen kan man läsa att den senaste översynen av det utvidgade strandskyddet (2014) möttes av överklaganden från både enskilda och andra intressenter. Det råder också tveksamheter om hur beslutsprocessen gick till i vissa län och att Länsstyrelsen hade stora friheter att själva styra genomförandet av processen.

Precis som utredningen menar ändras miljön med tiden och eftersom den senaste översynen gjordes för sju år sedan finns det anledning att ta bort det utvidgade strandskyddet för att ge kommunerna förutsättningar att peka ut sina landsbygdsområden utefter huvudregeln om 100 meter.

Med anledning av ovanstående anser SmåKom att det utvidgade strandskyddet på 300 meter bör avskaffas och återställas till huvudregeln om 100 meter.

Föreslagna begränsningar gällande vilka områden som bör ingå i ett landsbygdsområde.

Begreppet ”områden av särskild betydelse för strandskyddets syften” är flitigt använt i utredningen. Dessa områden kommer enligt utredningen inte kunna ingå i ett landsbygdsområde. Områden som nämns är reservat, regionalt och lokalt preciserade miljömål, nationalparker, naturvårdsområden, biotopskydd, djur- och växtskyddsområden, Natura 2000-områden, värdestrakter och utvidgat strandskydd. Det är en stor blandning där varje område har sin egen metodik. Här finns också de betydligt luddigare begreppen ”värdestrakter” samt de generella miljömålen.

De allra flesta av dessa områden har aldrig haft till syfte att utgöra formella inskränkningar i markanvändningen utan ska mer ses som ett inventeringsunderlag för den generella hänsynen. Som jämförelse kan nämnas att det har pekats ut LIS-områden inom dessa områden och det vore olyckligt om en reform vars syfte är att göra det lättare att utveckla landsbygden leder till det motsatta.

När alla dessa områden läggs ut på en karta tenderar de att täcka i stort sett hela landskapet, framför allt i närheten av vatten. Om utredningen på allvar vill underlätta för strandnära bebyggelse på landsbygden kan inte de områden av särskild betydelse för strandskyddets syften som nämns enkom föll ett utpekande av landsbygdsområde. Detta måste beslutas om i varje enskilt fall och i nära dialog med den kommun det angår.

Slutord

En lättnad i strandskyddet skulle öka möjligheterna för de mindre kommunerna att bland annat bygga bostäder i attraktiva miljöer. Bostäder är ett av de viktigaste verktygen för att, som liten kommun, behålla och förhoppningsvis öka sin befolkning. Bebyggelse i närhet till sjöar och vattendrag skulle också, i fler kommuner, medföra en utbyggnad av gång-, cykel- och vandringsleder i strandnära miljöer som idag är otillgängliga för allmänheten.

En lättnad i strandskyddet skulle enligt SmåKom även öka möjligheterna att finansiera byggande av bostäder också i de områden i landet där den så kallade marknaden är starkt begränsad eller till och med saknas helt.

SmåKom vill särskilt understryka vikten av att lyssna på kommunernas kunskap och kompetens om de lokala geografiska förutsättningar som råder innan beslut om strandskydd tas. Dagens strandskyddsregler tolkas allt för olika inom landets Länsstyrelser, detta är det stora problemet för våra medlemskommuner. Vår förhoppning var att den här översynen på riktigt skulle komma att underlätta för våra medlemskommuner att bygga strandnära och därmed öka möjligheterna till inflyttning och utveckling.

Vi ser tyvärr inte att utredningen lyckats uppnå direktivens två viktigaste mål för mindre kommuner, nämligen *att göra det betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden och att det lokala inflytandet ska öka.*

Peter Lindroth
Ordförande

Charlotta Haskovec
Verksamhetsledare

Detta remissvar är antaget av SmåKoms styrelse 2021-03-26